

Список бібліографічних посилань

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учебник. М. : Аспект-Пресс, 2000. 384 с.
2. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності : підручник. Київ : Ельга ; Ніка-Центр, 2003. 400 с.
3. Мотохнюк Л. О. Структура психологічної готовності майбутніх інженерів-прикордонників до професійної діяльності. *Психологія і суспільство*. 2006. № 3. С. 37–43.
4. Пампура І. І., Дубова І. О. Психологічна підготовка працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності // Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 5 берез. 2015 р.) / МВС України, Одеський держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2015. С. 147–148.
5. Сімко Р. Т. Психологічна підготовка і готовність працівників патрульно-постової служби міліції до професійної діяльності. *Проблеми сучасної психології*. 2011. Вип. 12. С. 777–787.

Отримано 20.04.2020

УДК 159.9:351.741

ПАМПУРА І. І.,

старший науковий співробітник науково-дослідної

лабораторії психологічного забезпечення

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0002-7202-1391>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ МВС УКРАЇНИ

Розвиток сучасного суспільства нерозривно пов'язаний з формуванням людських трудових ресурсів. Важливий етапом підготовки персоналу є навчання у вищих навчальних закладах, під час якого реалізуються головні завдання психолого-педагогічного процесу – навчання, виховання та розвиток особистості. Головним завданням професійної підготовки у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання є формування у курсантів психологічної готовності до здійснення професійних дій, оволодіння спеціальними вміннями й навичками, розвиток і вдосконалення професійно значущих особистісних якостей.

Ключові слова: професійна підготовка, навчання, діяльність, курсанти, ЗВО МВС України, професійно важливі якості, професійне становлення.

Одним із ефективних шляхів розвитку професійно важливих якостей у курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання МВС України є перетворення навчання і виховання на процес досягнення людиною особистісних змін.

Основою цього процесу прийнято вважати знання, що базуються на пізнанні законів природи, суспільства, самої людини з антропологічної, екологічної та морально-етичної позиції. Це, так зване, гуманітарне пізнання орієнтоване на індивідуальність, звернене до духовного світу людини, її особистісних цінностей, прав і свобод.

Більшість дослідників, предметом такого пізнання вважають широкий спектр феноменів, виражених у понятті «світ людини», в яке входить усе пережите та індивідуально значиме. У рамках даного підходу гуманітарні знання пов'язуються, в першу чергу, з пошуком відповіді на питання про сенс людського існування, включаючи й професійну сферу [4].

Логіка гуманітарного пізнання допускає можливість переходу від утилітарних до духовних цінностей, від пояснення до розуміння. Розуміння як один з основних способів

пізнання передбачає зацікавлене ставлення суб'єкта, своєрідне його вживання в реальність яка їм досліджується [3].

Використання даного підходу в освітньому процесі підготовки курсантів може супроводжуватись подоланням суперечностей між цінностями майбутньої професійної діяльності та людської самореалізації. Професіоналізм завжди передбачає певну обмеженість розвитку особистості колом завдань, що вирішуються в процесі конкретного виду діяльності.

Проблему розуміння курсантом сенсу професійної діяльності багато дослідників пов'язують з його особистісним зростанням. Існуюча система вищої освіти не вважає особистісне зростання самостійним напрямком роботи. Разом з тим, розширення можливостей психологічної практики робить актуальним завдання психологічного супроводу особистісного зростання курсантів у ході навчання. В якості структурних елементів цього процесу М. Р. Бітянова пропонує розглядати наступні кроки [2]:

1. *Самопізнання*. Для успішної організації особистісного зростання курсанту необхідно усвідомити власні можливості. Самопізнання включає самоспостереження, самоаналіз, самооцінку, самоусвідомлення, самостановлення.

Фактично йдеться про тяжку роботу із самоусвідомлення, яка потребує застосування відповідного понятійного апарату – вербалізації суджень, інколи у формі записів в особистому щоденнику, веденні внутрішнього діалогу із самим собою чи значимою авторитетною людиною (часто – це мати або батько, друг, кохана людина, моральний авторитет).

2. *Самодетермінації*. Йдеться про методи, які скеровують професійний та особистісний саморозвиток у потрібному напрямі та надають йому систематичності та послідовності: це самостимулювання, самокритика, вольові прийоми в ситуації втоми, наявність яких-небудь відволікаючих факторів, в тому числі – здатність протидіяти власному комформізму. В цій роботі може допомогти й інша людина.

3. *Програмування професійного та особистісного зростання*. Перехід від потреби до реальної діяльності передбачає формулювання цілей і завдань, визначення шляхів, засобів і методів цієї діяльності.

4. *Самореалізація* містить прийоми організаційно-управлінського характеру, планування інтелектуального розвитку, саморегуляції психічних станів, самоконтролю самозаохочення та самопокарання.

Головним завданням професійної підготовки у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання є формування у курсантів психологічної готовності до здійснення професійних дій, оволодіння спеціальними уміньми й навичками, розвиток і вдосконалення професійно значущих особистісних якостей. Психологічна готовність до професійної діяльності розуміється як ієрархічно організована система професійно важливих індивідуально-психологічних якостей особистості, засвоєння необхідних професійних знань, умінь та навичок [5].

Процес професійного становлення особистості курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання МВС України безперервний, складний та багаторівневий. Наприклад, складною залишається соціокультурна ситуація становлення особистості курсанта, нажаль європейські цінності для більшості залишаються малозрозумілими та фактично недосяжними. Відтак часто, загальнолюдські якості формуються стихійно, випускникам загальноосвітніх закладів часто бракує таких якостей, як: честь, совість, принциповість, чесність, працелюбність, повага до інших.

Отже, можна впевнено стверджувати, що вирішальну роль у процесі професійного становлення особистості правоохоронця відіграє етап його навчання у закладі вищої освіти із специфічними умовами навчання МВС України. Успішність формування у курсантів професійно важливих якостей залежить, перш за все, від власних зусиль самих курсантів, їх бажання змінюватися, наявності високих моральних цінностей, ідеалів та прикладів для наслідування. Важливим, при цьому є створення у курсантському середовищі відповідної атмосфери, яка підтримує позитивні тенденції особистісного зростання.

Список бібліографічних посилань

1. Александров Д. О. Аналіз комплексної психологічної моделі особистості працівника органів внутрішніх справ. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 14, ч. 1. С. 3–10.
2. Битянова М. Р. Организация психологической работы в школе. Изд. 2-е, исправ. М. : Совершенство, 1998. 298 с.
3. Зеер Э. Ф. Психология личностно-ориентированного профессионального образования. Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. проф.-пед. ун-та, 2000. 258 с.
4. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. М. : Академия, 2004. 304 с.
5. Яковенко С. І., Ятчук М. С. Динаміка змін особистості курсантів і студентів в умовах ВНЗ МВС // Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України : матеріали круглого столу (м. Харків, 11 листоп. 2011 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2011. С. 71–77.

Отримано 19.04.2020

УДК 159.922

ПОЛИВАНЮК В. Д.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3295-4434>;

ПОНОМАРЬОВА В. Р.,

курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У роботі розглядаються питання психологічної підготовки поліцейських як важливої умови підвищення ефективності діяльності поліції шляхом проведення різного виду практичних занять.

Ключові слова: психологічна підготовка, Національна поліція України, екстремальні умови, професійна діяльність.

Безперечно, актуальність питання стосовно психологічної підготовки поліцейських ніким не може заперечуватись, воно не піддається критиці, тому що на протязі всього існування органів виконавчої влади, а в нашому випадку це період становлення Імператорської поліції, розвиток Радянської міліції, спадкоємство сучасної Національної поліції України, тобто проміжок часу вже більше ста років, готовність «охоронця закону» стати до бою зі злочинністю грає важливу роль у боротьбі за правопорядок у державі.

Поліцейський завжди першим стає у безкінечній війні держави зі своїми внутрішніми ворогами – ворогами закону, а значить і благоустрою та спокою країни. Війна поліцейського інколи непомітна, та вона нескінченна на поприщі попередження злочинів, переслідуванні правопорушників, відновленні порушених прав і свобод громадян, та у всіх тих випадках, коли перед правоохоронцем немає залятого ворога а є лише особа, така сама людина як і він, в якій є проблеми, з якими їй необхідно допомогти.

У всіх тих випадках, коли постає питання не в тому, чи вміє поліцейський застосовувати вогнепальну зброю, використати свої професійні знання та вміння, а в тому, чи вміє він домовитись, чи вміє він утішити, чи вміє він справитись із людським горем і чи зможе він пройти через всі ті випробування чужих проблем та болі, не втратив у вирії подій себе, не забувши яку відповідальну місію покладено на нього та що саме від його поведінки